

دانشگاه تبریز
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه علوم اجتماعی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی
گرایش پژوهشگری

عنوان:

بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل در محیط کاری سازمان ها و ادارات دولتی شهر تبریز

استاد راهنما:

دکتر حسین بنی فاطمه

استاد مشاور:

دکتر محمدباقر علیزاده اقدم

نگارش:

ریاب صبوری

تابستان ۱۳۸۹

نام خانوادگی: صبوری	نام: ریاب
عنوان پایاننامه: بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل در محیط کاری سازمان ها و ادارات دولتی شهر تبریز	
استاد راهنما: دکتر حسین بنی فاطمه	استاد مشاور: دکتر محمدباقر علیزاده اقدم
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته تحصیلی: پژوهش علوم اجتماعی
دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی	تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۹/۰۶/۳۱
	تعداد صفحات: ۱۷۰
کلید واژه ها: احساس امنیت اجتماعی، حمایت اجتماعی، تبعیض جنسی، طبقه اجتماعی، رده شغلی، اعتقاد مذهبی	
چکیده:	
<p>امنیت به مفهوم احساس رهایی از ترس و خطر؛ یکی از نیازهای اصلی و اساسی انسان ها از آغاز زندگی بوده است. امنیت به این معنا در ارتباط متقابل با عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می باشد. وجود امنیت اجتماعی به عنوان یکی از تمهیدات در راستای حفظ حیات گروههای اجتماعی و بر خورداری آن ها از فرصت ها و امکانات و تسهیلات به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر خویش مطرح شده است. در این راستا معنای امنیت اجتماعی به عنوان یک مفهوم پیچیده هر چند که تعریف آن به عنوان یک پدیده ادراکی و احساسی است، مورد توجه قرار گرفته است. بعد ذهنی امنیت از بعد عینی امنیت بسیار مهمتر است و آن احساس امنیت است که باید در جامعه وجود داشته باشد. در پژوهش حاضر، احساس امنیت اجتماعی در چهار بعد احساس امنیت مالی، شغلی، حقوقی و اخلاقی مورد توجه قرار گرفته است. احساس امنیت، تحت تأثیر عوامل مختلفی شکل می گیرد که در این تحقیق، برخی عوامل مؤثر احتمالی با توجه به نقش مؤثر فرهنگ حاکم بر جامعه از تئوری های مربوط به امنیت مانند تئوری های اعضای مکتب کپنهاگ، دیدگاه شبکه، تئوری دورکیم، نظریات فمینیستی و ... استخراج شده است. مطرح نمودن برخی دیگر از عوامل، متأثر از یافته های تجربی و استنباطی در این زمینه بوده است.</p> <p>هدف از این تحقیق «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل در محیط کاری سازمانها و ادارات دولتی» می باشد. این پژوهش با روش پیمایش، ابزار پرسشنامه و حجم نمونه ۲۴۰ نفری از زنان شاغل در سازمان ها و ادارات دولتی شهر تبریز از طریق روش نمونه گیری طبقه ای متناسب صورت گرفت. نتایج این تحقیق نشان داد که احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل در سطح متوسط، احساس امنیت مالی در حد متوسط رو به پایین، احساس امنیت شغلی در سطح متوسط رو به پایین، احساس امنیت حقوقی در سطح متوسط رو به پایین، احساس امنیت اخلاقی در سطح متوسط رو به بالا می باشد. نتایج آزمون فرضیه های تحقیق نشان داد که بین متغیرهای حمایت اجتماعی، اعتقادات مذهبی، درآمد فرد، سن و احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان رابطه معنی داری وجود دارد. و احساس امنیت اجتماعی با متغیرهای تبعیض جنسی، تعداد اعضای خانواده، سنوات خدمت رابطه معنی داری ندارد، همچنین نتایج تحقیق حاکی بود که بین طبقه اجتماعی زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی، میزان درآمد خانواده و احساس امنیت اجتماعی، تحصیلات مادر و احساس امنیت اجتماعی، وضعیت تأهل و احساس امنیت اجتماعی، تحصیلات همسر زنان شاغل متأهل و احساس امنیت اجتماعی آنان تفاوت معنی داری مشاهده شد و بین رده شغلی زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی آنان، تحصیلات فرد و احساس امنیت اجتماعی، تحصیلات پدر و احساس امنیت اجتماعی، شغل پدر و شغل همسر و احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل، وضعیت اشتغال مادران زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی، نوع مسکن و احساس امنیت اجتماعی تفاوت معنی داری وجود ندارد.</p>	

تقدیم به :

پدر عزیزم

تندیس صبر و گذشت

مادر مهربانم

الهه عشق و ایمان

و

اساتید فرزانه ام

دکتر حسین بنی فاطمه

و دکتر محمدباقر علیزاده اقدم

که در جهت رسیدن به کمال انسانی، راه معرفت را نشانم دادند...

تقدیر و تشکر:

با سپاس از خدای رحمان که اراده کرد تا من زیبا بیاموزم و به گونه ای زیبا زندگی کنم.

و اکنون با دنیایی از عشق از کسانی که شرایط این تحول و زیبایی را در من به وجود آوردند، تشکر و قدردانی می نمایم.

در ابتدا بر خود لازم می دانم از راهنمایی های مفید و راهگشای استاد ارجمندم آقای دکتر حسین بنی فاطمه که این پایاننامه بدون راهنمایی های ارزشمند ایشان به انجام نمی رسید، استاد بزرگواری که در طول دوران تحصیل مشوق و پشتیبان و موجب دلگرمی اینجانب بوده اند و علی رغم مشغله های متعدد، با حمایت های معنوی همواره مرا یاری و مساعدت کردند، کمال تشکر و سپاسگزاری را بنمایم.

از زحمات بی دریغ و تلاش های بی وقفه استاد گرامی آقای دکتر محمدباقر علیزاده اقدام که با راهنمایی های خود راهگشای اینجانب بوده اند و همواره از ایده های خوب ایشان بهره مند گردیده ام خاضعانه سپاسگزارم.

از آقای دکتر محمد عباسزاده که زحمت داوری این پایاننامه را متقبل شده اند تشکر و قدردانی می نمایم.

از کلیه اساتید ارجمندم در طول سال های به یادماندنی شاگردیشان تشکر می نمایم.

از پدر و مادر عزیزم تشکر می کنم که زشتی ها و درشتی هایم را گویی هیچگاه ندیدند و ندانستند، مهر ورزیدند و باز هم مهر، همواره تکیه گاهم بودند و پلکانم برای صعود و اگر نبودند...

از برادر بزرگواریم مهندس محمد مرادی و برادر و خواهران مهربانم، حامد، فاطمه و سمیه که همچون فرشتگانی بالهای محبت خود را گسترانیدند و با حمایت های خود سبب شدند تا در کمال آسودگی خیال و فراغت بال این کار به انجام برسد صمیمانه سپاسگزارم.

از دوستان صمیمی و مهربانم خانم ها مهرناز نورآذر، اشرف ابراهیمی، فریده آقازاده که همراهی صمیمانه آن ها را هیچگاه فراموش نخواهم کرد، صمیمانه سپاسگزارم.

از کلیه دانشجویان هم دوره خود به خاطر همکاری های ارزشمندشان سپاسگزارم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه.....	۱
۱-۲- بیان مسئله و طرح سؤال های اساسی تحقیق.....	۲
۱-۳- ضرورت تحقیق و اهمیت موضوع.....	۵
۱-۴- اهداف تحقیق.....	۸
۱-۵- محدودیت های تحقیق.....	۸
۱-۶- سازمان بندی تحقیق.....	۹

فصل دوم: پیشینه تحقیق و چارچوب نظری

۱-۲- تعریف امنیت.....	۱۱
۱-۱-۲- مفهوم لغوی امنیت.....	۱۱
۱-۲-۲- مفهوم اصطلاحی امنیت.....	۱۲
۱-۲-۳- مفهوم امنیت اجتماعی.....	۱۵
۱-۲-۴- اقسام امنیت.....	۱۸
۱-۲-۵- سطوح امنیت.....	۲۱
۱-۲-۲- تاریخچه مربوط به موضوع مورد بررسی.....	۲۲
۱-۲-۳- چارچوب نظری.....	۲۵
۱-۳-۲- رویکرد اندماجی.....	۲۹
۱-۳-۲- مکتب کپنهاگ.....	۳۲
۱-۲-۳-۲- تئوری باری بوزان.....	۳۲
۱-۲-۳-۲- نظریه امنیت اجتماعی ال ویور.....	۳۵
۱-۲-۳-۲- نظریه امنیت اجتماعی مولار.....	۳۷
۱-۳-۳-۲- آنتونی گیدنز.....	۳۸
۱-۳-۴-۲- مسعود چلبی.....	۳۹

- ۴۰.....۵-۳-۲ هورل
- ۴۰.....۶-۳-۲ دورکیم
- ۴۲.....۷-۳-۲ فروید و ریزمن
- ۴۳.....۸-۳-۲ کارل مارکس
- ۴۳.....۹-۳-۲ دیدگاه شبکه اجتماعی
- ۴۵.....۱۰-۳-۲ نظریات فمینیستی
- ۴۹.....۱-۱۱-۳-۲ فمینیسم لیبرال
- ۵۰.....۲-۱۱-۳-۲ فمینیسم مارکسیستی معاصر
- ۵۲.....۱-۱۲-۳-۲ نظریه بازار کار دوگانه
- ۵۳.....۲-۱۲-۳-۲ تئوری های جنسیتی
- ۵۴.....۱-۴-۲ پیشینه داخلی تحقیق
- ۵۸.....۲-۴-۲ پیشینه خارجی تحقیق
- ۶۰.....۵-۲ جمع بندی چارچوب نظری و تجربی
- ۶۲.....۶-۲ فرضیه های تحقیق
- ۶۳.....۷-۲ مدل تحلیلی تحقیق

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

- ۶۵.....۱-۳-۱-۳ تعریف مفاهیم و اندازه گیری متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق
- ۶۵.....۱-۱-۳-۱ احساس امنیت اجتماعی
- ۶۶.....۲-۱-۳-۱ احساس امنیت اخلاقی
- ۶۶.....۳-۱-۳-۱ احساس امنیت شغلی
- ۶۷.....۴-۱-۳-۱ احساس امنیت حقوقی
- ۶۷.....۵-۱-۳-۱ احساس امنیت مالی
- ۶۷.....۲-۳-۲ تعریف متغیرهای مستقل
- ۶۸.....۱-۲-۳-۱ حمایت اجتماعی
- ۶۸.....۲-۲-۳-۲ تبعیض جنسی
- ۶۹.....۳-۲-۳-۳ اعتقادات مذهبی
- ۷۰.....۴-۲-۳-۴ طبقه اجتماعی

- ۷۰ ..... ۳-۲-۵- رده شغلی
- ۷۱ ..... ۳-۲-۶- میزان درآمد
- ۷۱ ..... ۳-۲-۷- سطح تحصیلات
- ۷۲ ..... ۳-۳- نوع و روش تحقیق
- ۷۲ ..... ۳-۴- معرفی جامعه مورد بررسی
- ۷۲ ..... ۳-۴-۱- جامعه آماری
- ۷۲ ..... ۳-۴-۲- نمونه آماری و حجم نمونه
- ۷۳ ..... ۳-۴-۳- واحد آماری
- ۷۳ ..... ۳-۵- شیوه نمونه گیری
- ۷۶ ..... ۳-۶- شیوه گردآوری داده ها
- ۷۶ ..... ۳-۷- معرفی ابزار اندازه گیری
- ۷۷ ..... ۳-۸- پیش آزمون وسیله اندازه گیری
- ۷۷ ..... ۳-۹- تعیین اعتبار ابزار پژوهش و پایایی آن
- ۷۷ ..... ۳-۹-۱- تعیین اعتبار ابزار پژوهش
- ۷۷ ..... ۳-۹-۱-۱- اندازه گیری متغیر وابسته تحقیق
- ۸۲ ..... ۳-۹-۱-۲- اندازه گیری متغیرهای مستقل
- ۸۴ ..... ۳-۱۰- طریقه محاسبه نمرات متغیرها
- ۸۴ ..... ۳-۱۱- شیوه های تحلیل آماری
- ۸۵ ..... ۳-۱۲- کدگذاری و استخراج داده ها
- ۸۶ ..... ۳-۱۳- مکان پژوهش
- ۸۶ ..... ۳-۱۴- زمان بندی تحقیق

فصل چهارم: یافته ها و نتایج تحقیق

- ۸۷ ..... ۴-۱- نتایج توصیفی و تک متغیره پژوهش
- ۸۷ ..... ۴-۱-۱- وضعیت سنی پاسخگویان
- ۸۸ ..... ۴-۱-۲- وضعیت تأهل زنان شاغل
- ۸۹ ..... ۴-۱-۳- توزیع فراوانی نوع استخدام افراد مورد مطالعه
- ۹۰ ..... ۴-۱-۴- توزیع فراوانی افراد برحسب میزان تحصیلات

- ۹۱-۴-۱-۵- توزیع فراوانی افراد برحسب رده شغلی.....
- ۹۲-۴-۱-۶- توزیع پراکندگی سنوات خدمت زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۹۳-۴-۱-۷- وضعیت درآمد ماهیانه افراد مورد مطالعه.....
- ۹۴-۴-۱-۸- میزان درآمد ماهیانه خانواده زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۹۵-۴-۱-۹- توزیع پراکندگی افراد مورد مطالعه برحسب بعد خانوار.....
- ۹۶-۴-۱-۱۰- وضعیت پاسخگویان برحسب تحصیلات پدر.....
- ۹۷-۴-۱-۱۱- وضعیت پاسخگویان برحسب تحصیلات مادر.....
- ۹۸-۴-۱-۱۲- وضعیت پاسخگویان متأهل برحسب تحصیلات همسر.....
- ۹۹-۴-۱-۱۳- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب شغل پدر.....
- ۱۰۰-۴-۱-۱۴- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب وضعیت اشتغال مادر.....
- ۱۰۱-۴-۱-۱۵- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب شغل همسر.....
- ۱۰۲-۴-۱-۱۶- توزیع فراوانی نوع مسکن زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۱۰۳-۴-۱-۱۷- توزیع فراوانی طبقه اجتماعی زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۱۰۴-۴-۱-۱۸- توزیع پراکندگی حمایت اجتماعی افراد مورد مطالعه.....
- ۱۰۵-۴-۱-۱۹- توزیع پراکندگی اعتقادات مذهبی زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۱۰۶-۴-۱-۲۰- توزیع پراکندگی تبعیض جنسی زنان شاغل مورد مطالعه.....
- ۱۰۷-۴-۱-۲۱- توزیع پراکندگی بعد احساس امنیت مالی.....
- ۱۰۸-۴-۱-۲۲- توزیع پراکندگی بعد احساس امنیت حقوقی.....
- ۱۰۹-۴-۱-۲۳- توزیع پراکندگی بعد احساس امنیت شغلی.....
- ۱۱۰-۴-۱-۲۴- توزیع پراکندگی بعد احساس امنیت اخلاقی.....
- ۱۱۱-۴-۱-۲۵- توزیع پراکندگی بعد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۱۲-۴-۲-۲- نتایج تحلیل استنباطی دو متغیره.....
- ۱۱۲-۴-۲-۱- رابطه رده شغلی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۱۳-۴-۲-۲- رابطه طبقه اجتماعی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۱۵-۴-۲-۳- رابطه تحصیلات و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۱۶-۴-۲-۴- رابطه میزان درآمد و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۱۷-۴-۲-۵- رابطه بین حمایت اجتماعی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....

- ۱۱۹-۲-۴- رابطه بین اعتقادات مذهبی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۰-۲-۴- رابطه بین تبعیض جنسی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۱-۲-۴- رابطه بین تعداد اعضای خانواده و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۱-۲-۴- رابطه بین سنوات خدمت زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۲-۲-۴- رابطه بین سن زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۳-۲-۴- رابطه بین وضعیت تأهل و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۴-۲-۴- رابطه بین نوع استخدام و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۶-۲-۴- رابطه بین میزان درآمد خانواده و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۸-۲-۴- رابطه بین سطح تحصیلات پدر و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۲۸-۲-۴- رابطه بین سطح تحصیلات مادر و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۳۰-۲-۴- رابطه بین سطح تحصیلات همسر و احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل متأهل.....
- ۱۳۱-۲-۴- رابطه بین شغل پدران زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۳۲-۲-۴- رابطه بین وضعیت اشتغال مادران زنان شاغل و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۳۳-۲-۴- رابطه بین شغل همسران و ابعاد احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل متأهل.....
- ۱۳۴-۲-۴- رابطه بین نوع مسکن و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۳۴-۲-۴- سازمان ها و ادارات دولتی و ابعاد احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۳۷-۳-۴- نتایج تحلیل استنباطی چند متغیره.....
- ۱۳۸-۳-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره احساس امنیت اجتماعی.....
- ۱۴۱-۳-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره احساس امنیت اخلاقی.....
- ۱۴۴-۳-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره احساس امنیت حقوقی.....
- ۱۴۷-۳-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره احساس امنیت شغلی.....
- ۱۴۹-۳-۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره احساس امنیت مالی.....
- ۱۵۲-۴-۴- نتیجه گیری از مدل های رگرسیونی.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۱۵۳-۱-۵- نتایج توصیفی و استنباطی تحقیق.....
- ۱۵۳-۱-۱-۵- نتایج توصیفی تحقیق.....
- ۱۵۵-۲-۱-۵- نتایج استنباطی تحقیق.....

- ۱۵۷-۲-۵ یافته های تحقیق و ارتباط آن با چارچوب نظری و تجربی تحقیق.....
- ۱۵۷-۱-۲-۵ یافته های تحقیق و ارتباط آن ها با چارچوب نظری.....
- ۱۵۹-۲-۲-۵ یافته های تحقیق و ارتباط آن ها با چارچوب تجربی.....
- ۱۶۰-۳-۵ پیشنهادها.....
- ۱۶۱-۱-۳-۵ پیشنهادهای روش شناختی و پژوهشی.....
- ۱۶۱-۲-۳-۵ پیشنهادهای کاربردی تحقیق.....
- ۱۶۳- فهرست منابع.....

مدل ۱-۲- مدلی تحلیلی پژوهش.....	۶۴
نمودار ۱-۳- نمودار سنگریزه کتل متغیر احساس امنیت اجتماعی.....	۸۰
نمودار ۱-۴- توزیع پراکندگی سنی افراد مورد مطالعه.....	۸۷
نمودار ۲-۴- توزیع فراوانی براساس وضعیت تأهل افراد مورد مطالعه.....	۸۸
نمودار ۳-۴- توزیع فراوانی براساس نوع استخدام افراد مورد مطالعه.....	۸۹
نمودار ۴-۴- توزیع فراوانی براساس میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه.....	۹۰
نمودار ۵-۴- توزیع فراوانی براساس رده شغلی افراد مورد مطالعه.....	۹۱
نمودار ۶-۴- توزیع پراکندگی براساس سنوات خدمت افراد مورد مطالعه.....	۹۲
نمودار ۷-۴- توزیع پراکندگی میزان درآمد ماهیانه افراد مورد مطالعه.....	۹۳
نمودار ۸-۴- توزیع پراکندگی میزان درآمد ماهیانه خانواده افراد مورد مطالعه.....	۹۴
نمودار ۹-۴- توزیع پراکندگی تعداد اعضای خانواده افراد مورد مطالعه.....	۹۵
نمودار ۱۰-۴- توزیع فراوانی سطح تحصیلات پدر افراد مورد مطالعه.....	۹۶
نمودار ۱۱-۴- توزیع فراوانی سطح تحصیلات مادر افراد مورد مطالعه.....	۹۷
نمودار ۱۲-۴- توزیع فراوانی سطح تحصیلات همسر زنان شاغل متأهل.....	۹۸
نمودار ۱۳-۴- توزیع فراوانی براساس شغل پدر افراد مورد مطالعه.....	۹۹
نمودار ۱۴-۴- توزیع فراوانی براساس وضعیت اشتغال مادر افراد مورد مطالعه.....	۱۰۰
نمودار ۱۵-۴- توزیع فراوانی براساس شغل همسر زنان شاغل متأهل.....	۱۰۱
نمودار ۱۶-۴- توزیع فراوانی براساس نوع مسکن زنان شاغل.....	۱۰۲
نمودار ۱۷-۴- توزیع فراوانی براساس طبقه اجتماعی افراد مورد مطالعه.....	۱۰۳
نمودار ۱۸-۴- توزیع فراوانی حمایت اجتماعی افراد مورد مطالعه.....	۱۰۴
نمودار ۱۹-۴- توزیع فراوانی اعتقادات مذهبی افراد مورد مطالعه.....	۱۰۵
نمودار ۲۰-۴- توزیع فراوانی تبعیض جنسی افراد مورد مطالعه.....	۱۰۶
نمودار ۲۱-۴- توزیع فراوانی احساس امنیت مالی افراد مورد مطالعه.....	۱۰۷

- نمودار ۴-۲۲- توزیع فراوانی احساس امنیت حقوقی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۸
- نمودار ۴-۲۳- توزیع فراوانی احساس امنیت شغلی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۹
- نمودار ۴-۲۴- توزیع فراوانی احساس امنیت اخلاقی افراد مورد مطالعه..... ۱۱۰
- نمودار ۴-۲۵- توزیع فراوانی احساس امنیت اجتماعی افراد مورد مطالعه..... ۱۱۲
- نمودار ۴-۲۶- نمودار و خط رگرسیون میزان درآمد با میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل... ۱۱۷
- نمودار ۴-۲۷- نمودار و خط رگرسیون حمایت اجتماعی با میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل
..... ۱۱۸
- نمودار ۴-۲۸- هیستوگرام نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۰
- نمودار ۴-۲۹- نمودار نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون ۱۴۰
- نمودار ۴-۳۰- هیستوگرام نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۳
- نمودار ۴-۳۱- نمودار نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۳
- نمودار ۴-۳۲- هیستوگرام نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۶
- نمودار ۴-۳۳- نمودار نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۶
- نمودار ۴-۳۴- هیستوگرام نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۸
- نمودار ۴-۳۵- نمودار نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۴۸
- نمودار ۴-۳۶- هیستوگرام نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۵۱
- نمودار ۴-۳۷- نمودار نرمال بودن توزیع باقی مانده های تحلیل رگرسیون..... ۱۵۱

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۱-۲- مقایسه دو دیدگاه سنتی با مدرن.....	۲۸
جدول ۱-۳- توزیع کل شاغلان زن ادارات و سازمان های دولتی به تفکیک هر اداره.....	۷۴
جدول ۲-۳- نتایج و اجزاء تحلیل عاملی و تحلیل روایی گویه های مربوط به احساس امنیت اجتماعی.....	۸۱
جدول ۳-۳- نتایج آلفای کرونباخ مربوط به متغیر حمایت اجتماعی.....	۸۲
جدول ۴-۳- نتایج آلفای کرونباخ مربوط به متغیر تبعیض جنسی.....	۸۳
جدول ۵-۳- نتایج آلفای کرونباخ مربوط به متغیر اعتقادات مذهبی.....	۸۳
جدول ۶-۳- سطح سنجش، نوع آزمون و ضریب همبستگی متغیرها.....	۸۶
جدول ۱-۴- توزیع پراکندگی سن افراد مورد مطالعه.....	۸۷
جدول ۲-۴- توزیع فراوانی وضعیت تأهل افراد مورد مطالعه.....	۸۸
جدول ۳-۴- توزیع فراوانی نوع استخدام افراد مورد مطالعه.....	۸۹
جدول ۴-۴- توزیع فراوانی میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه.....	۹۰
جدول ۵-۴- توزیع فراوانی رده شغلی زنان شاغل مورد مطالعه.....	۹۱
جدول ۶-۴- توزیع پراکندگی سنوات خدمت افراد مورد مطالعه.....	۹۲
جدول ۷-۴- توزیع پراکندگی براساس میزان درآمد ماهیانه افراد مورد مطالعه.....	۹۳
جدول ۸-۴- توزیع پراکندگی براساس میزان درآمد ماهیانه خانواده افراد مورد مطالعه.....	۹۴
جدول ۹-۴- توزیع پراکندگی تعداد اعضای خانواده افراد مورد مطالعه.....	۹۵
جدول ۱۰-۴- توزیع فراوانی بر حسب سطح تحصیلات پدر زنان شاغل مورد مطالعه.....	۹۶
جدول ۱۱-۴- توزیع فراوانی بر حسب سطح تحصیلات مادر زنان شاغل مورد مطالعه.....	۹۷
جدول ۱۲-۴- توزیع فراوانی بر حسب سطح تحصیلات همسر زنان شاغل متأهل.....	۹۸
جدول ۱۳-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل پدر.....	۹۹
جدول ۱۴-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال مادر.....	۱۰۰
جدول ۱۵-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان متأهل بر حسب شغل همسر.....	۱۰۱

- جدول ۴-۱۶- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع مسکن..... ۱۰۲
- جدول ۴-۱۷- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب طبقه اجتماعی خود اظهاری..... ۱۰۳
- جدول ۴-۱۸- توزیع پراکندگی حمایت اجتماعی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۴
- جدول ۴-۱۹- توزیع پراکندگی اعتقادات مذهبی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۵
- جدول ۴-۲۰- توزیع پراکندگی تبعیض جنسی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۶
- جدول ۴-۲۱- توزیع پراکندگی احساس امنیت مالی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۷
- جدول ۴-۲۲- توزیع پراکندگی احساس امنیت حقوقی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۸
- جدول ۴-۲۳- توزیع پراکندگی احساس امنیت شغلی افراد مورد مطالعه..... ۱۰۹
- جدول ۴-۲۴- توزیع پراکندگی احساس امنیت اخلاقی افراد مورد مطالعه..... ۱۱۰
- جدول ۴-۲۵- توزیع پراکندگی احساس امنیت اجتماعی افراد مورد مطالعه..... ۱۱۱
- جدول ۴-۲۶- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه ابعاد احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس رده شغلی..... ۱۱۳
- جدول ۴-۲۷- میانگین های احساس امنیت اجتماعی به تفکیک طبقات اجتماعی..... ۱۱۴
- جدول ۴-۲۸- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس طبقه اجتماعی..... ۱۱۴
- جدول ۴-۲۹- آزمون LSD احساس امنیت مالی، شغلی، حقوقی و اجتماعی به تفکیک طبقات اجتماعی..... ۱۱۵
- جدول ۴-۳۰- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس سطح تحصیلاتشان..... ۱۱۵
- جدول ۴-۳۱- نتایج آزمون همبستگی بین متغیر میزان درآمد فرد و احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن..... ۱۱۶
- جدول ۴-۳۲- نتایج آزمون همبستگی بین حمایت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن..... ۱۱۸
- جدول ۴-۳۳- نتایج آزمون همبستگی بین اعتقادات مذهبی و احساس امنیت اجتماعی..... ۱۱۹
- جدول ۴-۳۴- نتایج آزمون همبستگی بین تبعیض جنسی و احساس امنیت اجتماعی..... ۱۲۰
- جدول ۴-۳۵- نتایج آزمون همبستگی بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت اجتماعی..... ۱۲۱
- جدول ۴-۳۶- نتایج آزمون همبستگی بین سنوات خدمت و احساس امنیت اجتماعی..... ۱۲۲
- جدول ۴-۳۷- نتایج آزمون همبستگی بین سن زنان شاغل و احساس امنیت اجتماعی..... ۱۲۳

- جدول ۴-۳۸- آماره های توصیفی مربوط به ابعاد احساس امنیت اجتماعی براساس وضع تأهل.....۱۲۴
- جدول ۴-۳۹- نتایج آزمون تفاوت میانگین ابعاد احساس امنیت اجتماعی براساس وضع تأهل.....۱۲۴
- جدول ۴-۴۰- آماره های توصیفی مربوط به ابعاد احساس امنیت اجتماعی براساس نوع استخدام.....۱۲۵
- جدول ۴-۴۱- نتایج آزمون تفاوت میانگین ابعاد احساس امنیت اجتماعی براساس نوع استخدام.....۱۲۵
- جدول ۴-۴۲- میانگین های احساس امنیت اجتماعی براساس میزان درآمد خانواده.....۱۲۶
- جدول ۴-۴۳- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه ابعاد احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس میزان درآمد خانواده.....۱۲۷
- جدول ۴-۴۴- آزمون LSD احساس امنیت شغلی، حقوقی و اجتماعی براساس میزان درآمد خانواده.....۱۲۷
- جدول ۴-۴۵- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه ابعاد احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس تحصیلات پدرانشان.....۱۲۸
- جدول ۴-۴۶- میانگین های احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل براساس تحصیلات مادرانشان.....۱۲۹
- جدول ۴-۴۷- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه ابعاد احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس تحصیلات مادرانشان.....۱۲۹
- جدول ۴-۴۸- آزمون LSD احساس امنیت اخلاقی و اجتماعی براساس تحصیلات مادرانشان.....۱۳۰
- جدول ۴-۴۹- میانگین های احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل متأهل براساس تحصیلات همسرانشان.....۱۳۰
- جدول ۴-۵۰- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل متأهل بر اساس تحصیلات همسرانشان.....۱۳۱
- جدول ۴-۵۱- آزمون LSD احساس امنیت اخلاقی و اجتماعی براساس تحصیلات همسران در بین زنان شاغل متأهل.....۱۳۱
- جدول ۴-۵۲- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس شغل پدرانشان.....۱۳۲
- جدول ۴-۵۳- نتایج آزمون تفاوت میانگین ابعاد احساس امنیت اجتماعی براساس وضعیت اشتغال مادران.....۱۳۳
- جدول ۴-۵۴- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل متأهل براساس شغل همسر.....۱۳۳

- جدول ۴-۵۵- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس نوع مسکن.....۱۳۴
- جدول ۴-۵۶- میانگین های احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس ادارات دولتی.....۱۳۵
- جدول ۴-۵۷- نتایج آزمون آنالیز واریانس یکطرفه احساس امنیت اجتماعی زنان شاغل بر اساس سازمان ها و دستگاه های دولتی.....۱۳۷
- جدول ۴-۵۸- آماره های تحلیل رگرسیون چندمتغیره احساس امنیت اجتماعی.....۱۳۹
- جدول ۴-۵۹- تحلیل واریانس چندمتغیره احساس امنیت اجتماعی.....۱۳۹
- جدول ۴-۶۰- متغیرهایی که در مدل باقی مانده اند.....۱۳۹
- جدول ۴-۶۱- آماره های تحلیل رگرسیون چندمتغیره احساس امنیت اخلاقی.....۱۴۲
- جدول ۴-۶۲- تحلیل واریانس چندمتغیره احساس امنیت اخلاقی.....۱۴۲
- جدول ۴-۶۳- متغیرهایی که در مدل باقی مانده اند.....۱۴۲
- جدول ۴-۶۴- آماره های تحلیل رگرسیون چندمتغیره احساس امنیت حقوقی.....۱۴۵
- جدول ۴-۶۵- تحلیل واریانس چندمتغیره احساس امنیت حقوقی.....۱۴۵
- جدول ۴-۶۶- متغیرهایی که در مدل باقی مانده اند.....۱۴۵
- جدول ۴-۶۷- آماره های تحلیل رگرسیون چندمتغیره احساس امنیت شغلی.....۱۴۷
- جدول ۴-۶۸- تحلیل واریانس چندمتغیره احساس امنیت شغلی.....۱۴۷
- جدول ۴-۶۹- متغیرهایی که در مدل باقی مانده اند.....۱۴۸
- جدول ۴-۷۰- آماره های تحلیل رگرسیون چندمتغیره احساس امنیت مالی.....۱۵۱
- جدول ۴-۷۱- تحلیل واریانس چندمتغیره احساس امنیت مالی.....۱۵۱
- جدول ۴-۷۲- متغیرهایی که در مدل باقی مانده اند.....۱۵۱

فصل اول :

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

امنیت یکی از پدیده‌های اصیل و مبنایی در زندگی آدمی، به لحاظ ماهیت، وسعت و قدمتی که در ذات و جوهر خود دارد از بدو تولد انسان خودنمایی نموده و زندگی اجتماعی، با علم به اهمیت و حساسیت آن از ابتدا تاکنون همواره جزء اهداف اصلی و اجتناب ناپذیر برای گذران زندگی و دستیابی به آن بوده است. امنیت توانایی و انسجام نهادی و شخصی جامعه برای مقابله با تهدیدات درونی و بیرونی است. احساس امنیت در یک جامعه به اندازه امنیت مهم می‌باشد و حتی به جرأت می‌توان گفت احساس امنیت مهم‌تر از امنیت است چون ممکن است در جامعه‌ای امنیت از بعد فیزیکی وجود داشته باشد، اما فرد احساس امنیت نکند. با توجه به اینکه امنیت اجتماعی در بستری اجتماعی شکل می‌گیرد و به لحاظ معنایی نه به سطح امنیت فرد تنها مربوط است و نه به امنیت ملی، بلکه امنیت اجتماعی عبارت است از رهایی از اضطراب و تعقیب ایمنی در قالب یک گروه اجتماعی نظیر خانواده یا یک مجمع قومی، مذهبی و غیره.

توجه به امنیت که در آن اعضای جامعه بشری، حریم خود را از هرگونه تعرض و تهدیدی مصون بدانند، خواسته دیرپای بشر است. در جامعه پیچیده کنونی هر روز امکان مخدوش شدن حریم امنیت اشخاص به وسیله عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی وجود دارد. به طور روزمره حریم امنیت روانی و اجتماعی افراد در معرض آسیب قرار می‌گیرد.

نیمی از منابع انسانی جامعه ما را زنان تشکیل می‌دهند و پرداختن به مشکلات عدیده این قشر علاوه بر کمک به توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، سبب ارتقای رفاه و آسایش خواهد شد. با در نظر گرفتن این امر که زنان شاغل فشارهای زیادی را به جهت بهره‌مندی از امنیت و آرامش مطلوب متحمل می‌گردند. بدیهی است که عوامل زیادی در ایجاد و تأمین این امنیت نقش دارند. از این رو، تحقیق در خصوص احساس امنیت زنان شاغل و عوامل مؤثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی آنان، ضروری می‌نماید. چرا که شناسایی و دستیابی به مسائل فرهنگی و اجتماعی زنان شاغل در ارتباط با محیط کار و اجتماع، مسائل و مشکلات حقوق صنفی و رفاهی آن‌ها جهت برخورداری از امنیت اجتماعی، با بررسی مسایل و مشکلات زنان شاغل میسر می‌شود.

۱-۲- بیان مسئله و طرح سؤال های اساسی تحقیق

امنیت اجتماعی مفهومی است که تمام انسان ها در سلسله مراتب ارزشی خود آن را از بالاترین ارزش ها می دانند و براساس سلسله مراتب نیازهای مازلو امنیت از نیازهای اولیه محسوب می شود.

موضوع امنیت از فرد شروع شده و به خانواده و جامعه و درنهایت نظام بین المللی منتهی می شود. با این وجود، باید گفت تأمین امنیت و احساس امنیت فردی در درجه اول به فرد برمی گردد و فرد ممکن است به دو دلیل احساس ناامنی نماید، یکی به دلیل عدم تربیت صحیح در خانواده که اساس و پایه شکل گیری شخصیت را شکل می دهد و دیگری ممکن است این احساس ناامنی به خاطر موقعیت و وضعیت خاص حاکم بر یک جامعه باشد و فرد به خاطر وجود پاره ای از عوامل مخل امنیت در جامعه احساس ناامنی نماید.

خروج زنان از منزل و شاغل شدن ایشان، مهم ترین رویدادی است که در زندگی آنان رخ داده است و امروزه بخش عمده ای از فرصت های زمانی آن ها در محیط های اجتماعی و شغلی می گذرد. این درحالیست که زنان از شرایط چندان مطلوبی در محیط کاری خود برخوردار نیستند. زنان شاغل فشارهای زیادی را به جهت بهره مندی از امنیت و آرامش مطلوب متحمل می گردند. بدیهی است که عوامل زیادی در ایجاد و تأمین این امنیت نقش دارند. آن چه امروز زنان شاغل ما به شدت به آن نیازمندند تأمل در خودشان، در ارزش ها و آرمان هایشان و در زندگی های روزمره شان و مبارزه با نگرش هایی است که حضور مشروع زنان در عرصه های اجتماعی را با مشکل مواجه می کند. زنان می خواهند زن باقی بمانند و از حقوق برابر با دیگران برخوردار شوند نه به خاطر زن بودن امتیازی از دست بدهند و نه به خاطر زن بودن امتیازی به آن ها داده شود.

ساختار اجتماعی و فرهنگی همه جوامع انسانی به شدت متأثر از تفاوت های جنسیتی است که غالباً علمی یا طبیعی نمایانده می شوند اما درواقع برساخته اجتماع اند و به ویژه متأثر از تصورات قالبی و ایدئولوژی های جنسیتی هستند (جنکینز، ۱۳۸۱: ۲۸۹).

براساس گزارش برنامه توسعه سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴ «در هیچ جامعه ای زنان به طور برابر با مردان احساس امنیت نکرده و رفتار نمی کنند. احساس عدم امنیت از گهواره تا

گور بر زنان سایه می افکند و از دوران کودکی تا بزرگسالی زنان به دلیل جنسیتشان مورد سوء استفاده قرار می گیرند» (برنامه توسعه سازمان ملل، ۱۹۹۴: ۱۰).

هیچ جامعه ای وجود ندارد که در آن مردان، در بعضی جنبه های زندگی اجتماعی، ثروت، منزلت و نفوذ بیشتری از زنان نداشته باشند (گیدنز، ۱۳۸۱: ۲۵۸).

براساس یافته های تحقیقات مختلف مشخص شده است که عدم وجود امنیت اجتماعی در جامعه می تواند پیامدهایی نظیر؛ ایجاد حالت انفعال در مردم، از میان رفتن خلاقیت ها، بروز بی تفاوتی در رفتارهای مبتنی بر بی اعتمادی در جامعه، عدم سرمایه گذاری در مناطق مختلف و ایجاد مانع در فرایند توسعه، از دست رفتن فرصت تصمیم گیری عقلانی از سوی مسئولین، داشته باشد (نصری، ۱۳۸۱).

همچنین براساس نتایج تحقیقات، تغییرات ساختار اقتصادی-اجتماعی جوامع، نیاز به درآمد بیشتر برای تأمین نیازمندی های خانواده و رشد فزاینده مشارکت زنان در اجتماع، عرصه های گسترده ای را جهت کار و فعالیت آنان فراهم نموده است. درحالیکه هنوز برنامه ریزی جنسیتی در توانمندسازی زنان برای دستیابی به عدالت و برابری با مردان به توفیقی دست نیافته است (شادی طلب، ۱۳۷۹).

هنوز هم منزلت انتسابی زنان از نگرش عامه نسبت به کار آنان نشأت می گیرد. نگرشی که مبتنی بر جنسیت زنان و نه منزلت اکتسابی و توانایی های فکری شان می باشد (گیوه چیان، ۱۳۸۰). و نیز تحقیقات انجام شده بیانگر این امر می باشد که امنیت اجتماعی زنان در حد پایینی می باشد و عواملی نظیر مقاومت اجتماعی، هنجارهای اجتماعی، میزان درآمد خانواده تأثیر معنی داری بر میزان امنیت اجتماعی زنان دارد (افشار، ۱۳۸۵).

مفهوم امنیت اجتماعی همچون سایر مفاهیم، در حوزه علوم اجتماعی حالت گسترده ای دارد و روی نقطه خاصی متمرکز نیست. به همین جهت غور و بررسی مفهوم امنیت اجتماعی نیازمند تحدید آن به حوزه خاصی از شرایط واقعی است که برای این منظور «زنان شاغل» در نظر گرفته شده است، چرا که زنان شاغل در بین تمامی گروه های اجتماعی نقش و اهمیتی خاص و بسزا دارند. زنان شاغل به علت قبول مسئولیت های اجتماعی همواره در معرض تنش و آسیب های اجتماعی قرار دارند. پدیده اشتغال زنان به دنبال حرکات مختلف اقتصادی-